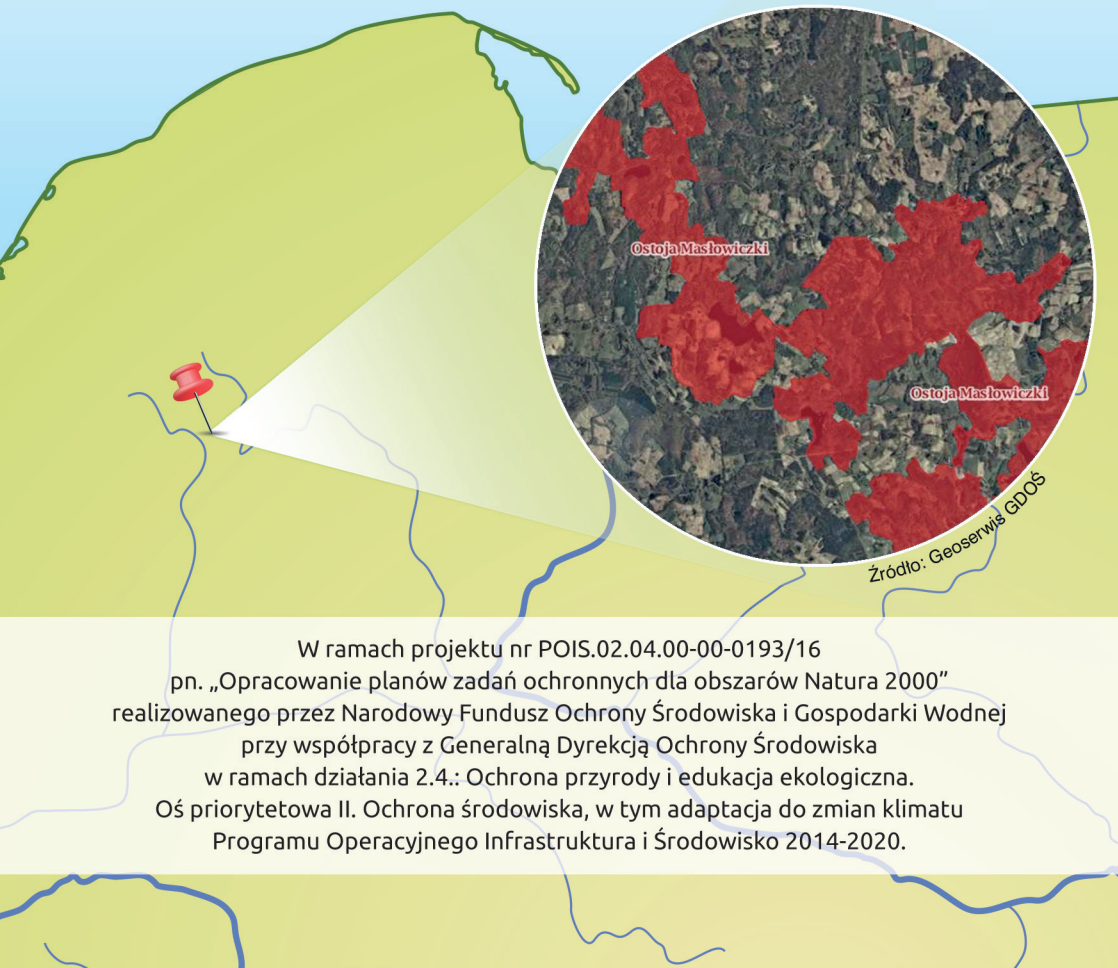

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU

Opracowanie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 **Ostoja Masłowiczki** **PLH220062**

W ramach projektu nr POIS.02.04.00-00-0193/16
pn. „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000”
realizowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
przy współpracy z Generalną Dyрекcją Ochrony Środowiska
w ramach działania 2.4.: Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna.
Oś priorytetowa II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu
Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

Fundusze Europejskie

Infrastruktura i Środowisko

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

PLAN ZADAŃ OCHRONNYCH

Jednym z narzędzi planowania ochrony na obszarach Natura 2000 są plany zadań ochronnych. Założeniem do opracowania ww. dokumentu jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, który to obowiązek wynika z Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa oraz Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. Planu nie sporządza się dla obszaru Natura 2000 lub jego części, dla którego ustanowiono plan ochrony lub który pokrywa się z parkiem narodowym, parkiem krajobrazowym, rezerwatem przyrody dla którego ustanowiono plan ochrony lub zadania ochronne zawierające zakres planu zadań ochronnych. Nie sporządza się go także dla obszarów morskich Natura 2000 oraz dla terenu będącego w zarządzie nadleśnictwa, którego plan urządzenia lasu zawiera zakres planu zadań ochronnych.

Projekt planu sporządza sprawujący nadzór nad obszarem, zwykle regionalny dyrektor ochrony środowiska albo dyrektor parku narodowego. W procesie tym niezbędny jest udział osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla ochrony których wyznaczono obszar Natura 2000. Istotna jest także możliwość wnoszenia uwag i wniosków ze strony ogółu społeczeństwa.

Regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia plan na 10 lat w formie zarządzenia, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla ochrony których wyznaczono obszar Natura 2000. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt. Planowanie ochrony dla obszaru Natura 2000 lub jego części może być pogłębione przez sporządzenie bardziej szczegółowego planu ochrony.

Szczegółowy tryb sporządzania i zakres prac określa rozporządzenie Ministra Środowiska z 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Sam dokument planu, czyli formalnie ustanawiany akt prawny, ma strukturę ściśle określoną przepisami prawa. Elementy planu zadań ochronnych wylicza art. 28 Ustawy o ochronie przyrody. Z zasad legislacji wynika, że w planie nie może się znaleźć żaden inny element.

PLAN ZADAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000 ZAWIERA:

- ▶ opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- ▶ identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- ▶ cele działań ochronnych;
- ▶ określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów,
 - uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- ▶ wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- ▶ wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Ustanowiony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska plan zadań ochronnych dla takiego obszaru – jest aktem prawa miejscowego. Plan ten jest więc źródłem prawa.

Jeżeli ktokolwiek podejmie na obszarze Natura 2000 jakiegokolwiek działania sprzeczne z ustaleniami obowiązującego planu, to Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, jako organ sprawujący nadzór nad tym obszarem, będzie obowiązany – na podstawie art. 37 ust 2 Ustawy o ochronie przyrody – do nakazania natychmiastowego ich wstrzymania i wydaje decyzję, w której nakazuje, w zależności od potrzeb, ich natychmiastowe wstrzymania lub podjęcie niezbędnych działań zapobiegawczych lub działań naprawczych, chyba że przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko lub ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 wykazała brak znaczącego negatywnego oddziaływania na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym na cele działań ochronnych określone w planie zadań ochronnych albo mimo znaczącego negatywnego oddziaływania spełnione są przesłanki, o których mowa w art. 34 Ustawy o ochronie przyrody.

Plan zadań ochronnych nie może wprowadzać obowiązujących wprost zakazów - bowiem te muszą wynikać z zapisów ustawowych. Art. 33 Ustawy o ochronie przyrody wprowadza ogólny zakaz podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

1. pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
2. wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
3. pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, choć samodzielnie nie może niczego zakazywać, to może precyzować, jakie działania mogą zostać uznane za niezgodne z przytoczonym wyżej art. 33.

Dla rolnika ustalenia planu staną się elementem zasady wzajemnej zgodności prowadzonej gospodarki rolnej z europejskimi wymogami dotyczącymi ochrony środowiska. Stosowanie się do tych wymogów jest warunkiem otrzymywania unijnych dopłat do gruntów rolnych i innych płatności ze źródeł unijnych, np. rolno-środowiskowo-klimatyczne. W praktyce, w przypadku stwierdzenia niezgodności, najpierw na rolnika zostałyby nałożone stosunkowo niewielkie sankcje finansowe, ale kontynuowanie postępowania niezgodnego z tymi wymogami spowodowałoby utratę prawa do płatności.

Ustanowiony plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 – jako obowiązujący akt prawa miejscowego – tworzy ramy prawne dla innych sporządzanych planów. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego czy plan urządzenia lasu nie mogą być sprzeczne z planem zadań ochronnych sporządzonym dla obszaru Natura 2000. Brak sprzeczności powinien być zbadany w prognozie ich oddziaływania na środowisko. Potrzeba zmiany istniejącego planu zagospodarowania przestrzennego może pojawić się wtedy i tylko wtedy, gdy skutkiem realizacji jego ustaleń byłby istotny negatywny wpływ na osiągnięcie celu ochrony obszaru Natura 2000.

Wskazania mogą dotyczyć zarówno studiów i planów obejmujących tereny w granicach obszaru Natura 2000, jak i dotyczących terenów poza nim, ale tylko w takim zakresie, w jakim ewentualna realizacja ustaleń tych studiów i planów oddziaływałaby negatywnie na obszar.

Identyfikacja w planie zadań ochronnych potrzeby zmiany istniejącego planu zagospodarowania przestrzennego nie pociąga za sobą obowiązku dokonania przez gminę takiej zmiany w jakimś określonym ustawowo terminie. Będzie to jednak sygnałem, że zrealizowanie ustaleń tego planu może napotkać trudności w postępowaniach ocenowych. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 nie zastąpi procedur oceny oddziaływania na środowisko bądź na obszar Natura 2000 przeprowadzanych dla indywidualnych przedsięwzięć; nie może też wprowadzić żadnych ulg w kwalifikowaniu przedsięwzięć do takiej oceny.

UDZIAŁ W PRACACH NAD PLANEM ZADAŃ OCHRONNYCH

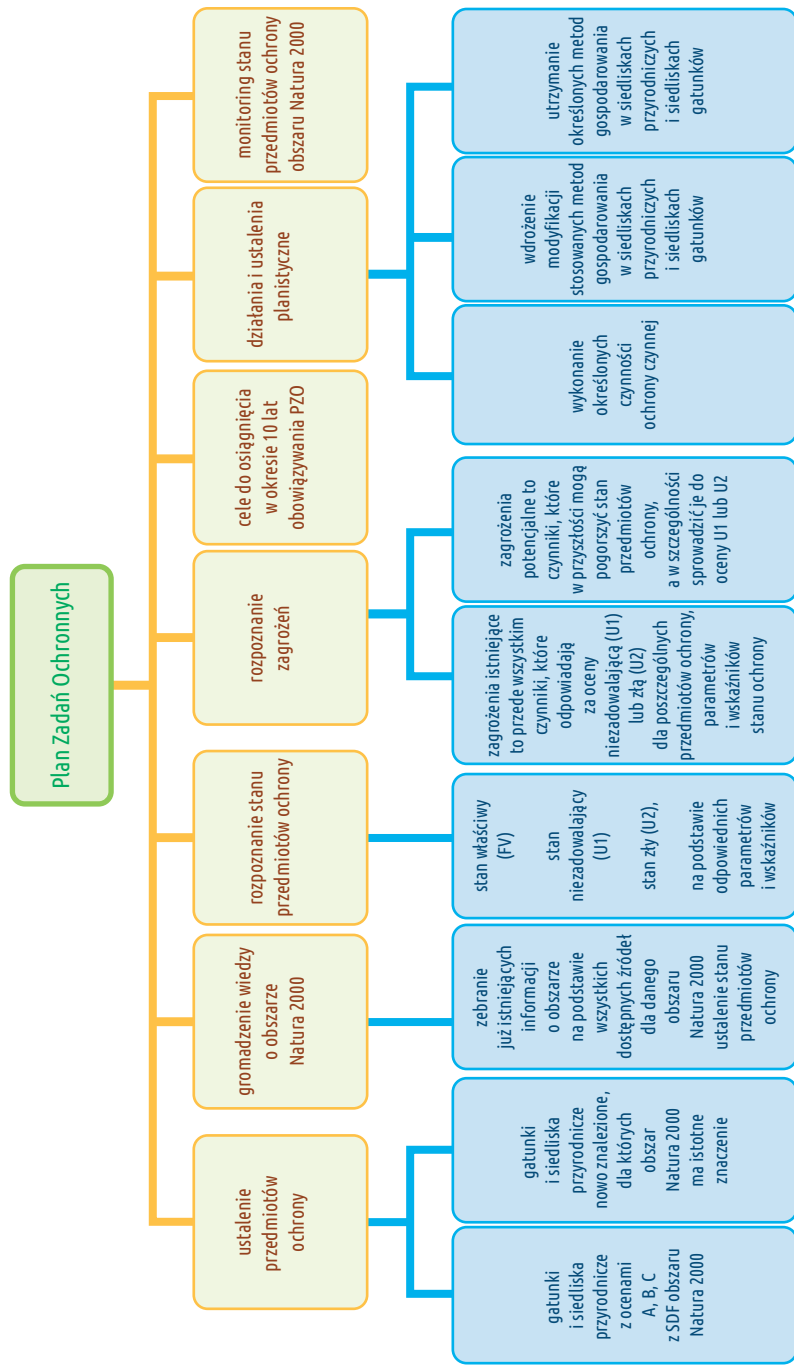
Polskie prawo wymaga, by w pracach nad sporządzeniem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 umożliwić udział zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

W związku z tym warto z pewnym wyprzedzeniem poinformować sprawującego nadzór nad obszarem Natura 2000 (RDOŚ) o zainteresowaniu ochroną konkretnego obszaru i chęci uczestniczenia w planowaniu jego ochrony. Warto zwłaszcza poinformować, że prowadzi się na tym obszarze działalność gospodarczą lub posiada się dane, informacje lub wiedzę, które mogłyby zostać wykorzystane w planowaniu ochrony obszaru. Można poprosić o zaproszenie na organizowane spotkania dyskusyjne.

W ramach procesu sporządzania planów przewiduje się zwykle utworzenie Zespołu Lokalnej Współpracy, o liczebności do 30 osób. Jego skład ma być zaproponowany przez wykonawcę projektu planu w uzgodnieniu z RDOŚ. Do zespołu powinni wejść: przedstawiciele kluczowych grup interesu (zainteresowane osoby i podmioty, których projekt planu bezpośrednio dotyczy lub które mają wpływ na sposób realizacji ustaleń projektu planu – w tym osoby i podmioty prowadzące działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których wyznaczono obszar Natura 2000) oraz eksperci przyrodniczy. Warto wejść w skład takiego zespołu. Trzeba wówczas liczyć się z koniecznością udziału w 2–4 warsztatach poświęconych dyskusji nad ochroną obszaru (z dojazdem na własny koszt), a być może także z nieodpłatnym przygotowaniem pewnych danych lub analiz. Mimo to warto podjąć takie zadanie – jest to szansa na wyartykułowanie własnej wizji ochrony obszaru i potrzeb jego ochrony czy podkreślenie potrzeby uwzględnienia lokalnych realiów, w tym określonej dziedziny gospodarowania lub użytkowania obszaru.

PAMIĘTAJMY! Ochrona każdego obszaru Natura 2000 będzie skuteczna i trwała tylko wtedy, gdy uda się zbudować na jej rzecz porozumienie osób i podmiotów, które mają wpływ na dany obszar. Taki consensus może być trwałą podstawą skutecznej lokalnej współpracy na rzecz rzeczywistego chronienia obszaru. Istnienie porozumienia, którego elementem jest akceptacja dla ekologicznych potrzeb chronionych gatunków i siedlisk, to najlepsze rozwiązanie dla każdego obszaru Natura 2000.

Schemat Planu Zadań Ochronnych (PZO)

OSTOJA MASŁOWICZKI PLH220062

POWIERZCHNIA: 1679,99 ha

TYP / RODZAJ: Obszar Mający Znaczenie dla Wspólnoty

ROK ZATWIERDZENIA JAKO OZW: 2011 rok

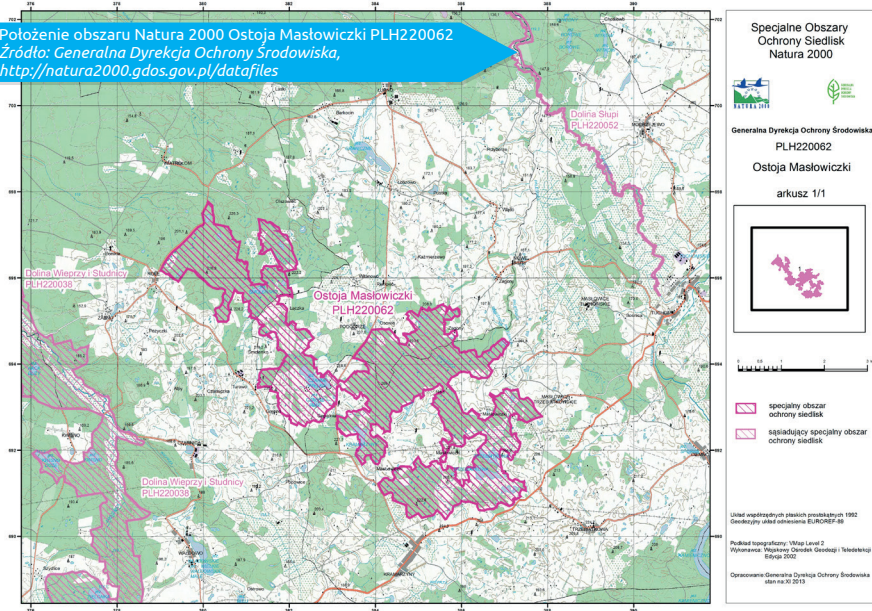
POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE: woj. pomorskie

pow. bytowski

gminy: Kotłczygłowy, Tuchomie, Miastko

Położenie obszaru Natura 2000 Ostoja Masłowiczki PLH220062

Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
<http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>

Obszar obejmuje fragment morenowego krajobrazu Pojezierza Bytowskiego - tworzy go mozaika leśnych zbiorowisk zastępczych, buczyn, grądów, brzezin bagiennych, borów bagiennych, torfowisk przejściowych i jezior eutroficznych lub dystroficznych; teren słabo zasiedlony, miejscami trudno dostępny. Lasy mieszane zdecydowanie dominują na tym obszarze; niewielką część zajmują siedliska rolnicze, lasy liściaste oraz wody śródlądowe.

Enklawę wcinającą się we wschodnią część obszaru tworzy wieś Masłowiczki, mająca charakter rozległych terenów polno-łąkowych z bardzo rozproszoną zabudową – jest to jedna z najbardziej rozległych wsi ziemi bytowskiej. Powstała w połowie XVIII wieku w okresie tzw. kolonizacji fryderycjańskiej na terenie dawnej puszczy. Z Masłowiczek nad jezioro Krumer poprowadzono przez obszar ścieżkę turystyczno-przyrodniczą „Zbójcecki Szlak”.

Obszar obejmuje fragment bytowskiego skupienia torfowisk kottowych – krajobraz morenowy z bardzo licznymi zagłębieniami wytopiskowymi wypełnionymi torfowiskami lub brzezinami bagiennymi. Ostoja wchodzi w skład większego obszaru, który pod nazwą „Pojezierze Bytowskie” został zaproponowany (Kucharski i in. 2008) na Czerwonej Liście Obszarów Wodno-Błotnych w Polsce i potencjalnie do ujęcia w Spisie Obszarów Wodno-Błotnych Ramsar.

PRZEDMIOTY OCHRONY

SIEDLISKA PRZYRODNICZE

STARORZECZA I NATURALNE EUTROFICZNE ZBIORNIKI WODNE ZE ZBIOROWISKAMI Z *Nymphaeion*, *Potamion* (3150) – naturalne jeziora i stałe niewielkie zbiorniki wodne oraz

odcięte fragmenty koryt rzecznych z wolno pływającymi w toni wodnej makrofitami (*Potamion* i częściowo *Nymphaeion*), makrofitami zakorzenionymi w dnie oraz o liściach pływających (część *Nymphaeion*), a także skupieniami drobnych roślin pływających po powierzchni wody (*Lemnetea*). Pod względem hydrologicznym wykazują one olbrzymie zróżnicowanie – od zbiorników nieprzepływowych, do takich, gdzie dopływy i odpływy stanowią istotny procent w bilansie hydrologicznym. Zaopatrywane w wodę mogą być ze źródeł powierzchniowych (opad atmosferyczny, spływ powierzchniowy, dopływy rzeczne) lub ze źródeł podziemnych – dopływ gruntowy. Udział poszczególnych dróg dostawy wody jest cechą charakterystyczną dla każdego zbiornika. Najbliższe otoczenie (zlewnia) starorzeczy i innych naturalnych, eutroficznych zbiorników wodnych to zazwyczaj obszar w mniejszym lub większym stopniu poddany antropopresji. Wzrastający udział obszarów przekształconych przez człowieka (pól uprawnych, terenów zabudowanych itp.) w zlewni powoduje, iż zbiorniki ulegają przyspieszonej eutrofizacji.

NATURALNE, DYSTROFICZNE ZBIORNIKI WODNE (3160) – jezioro dystroficzne, lokalnie zwane też sucharem, to jeden z typów jezior w nieharmonicznym ciągu sukcesyjnym. Na ogół są to jeziora małe, najczęściej w zlewni śródleśnej lub torfowiskowej. Mała produktywność biologiczna wynika z dużej ilości substancji humusowych, tworzących trwałe kompleksy z biogennymi (w konsekwencji azot i fosfor nie są dostępne dla roślin). Pas roślinności brzegowej składa się zazwyczaj z mchów torfowców, tworzących pływające pło, z licznymi roślinami torfowiskowymi (wełnianka, rosiczka, bobrek trójlistkowy).

Jezioro dystroficzne
Źródło: zasoby RDOŚ w Gdańsku,
fot. Agata Łukaszewska

EKSTENSYWNIE UŻYTKOWANE NIŻOWE ŁĄKI ŚWIEŻE (*Arrhenatherion*) (6510) – reprezentują je łąki rajgrasowe oraz łąki wiechlinowo-kostrzewowe. Występują przede wszystkim na obrzeżach i w zmeliorowanych fragmentach dolin rzecznych, a także w pobliżu pól uprawnych i na przydrożach. Zasadnicze znaczenie dla rozwoju siedliska mają żyzność i uwilgotnienie podłoża. Łąka rajgrasowa rozwija się na glebach zasobnych w związki pokarmowe, o zróżnicowanym stopniu uwilgotnienia, lecz bez śladów zabagnienia. Łąka wiechlinowo-kostrzewowa wykształca się natomiast na podłożu znacznie suchszym i uboższym.

Łąka świeża
Źródło: zasoby RDOŚ w Gdańsku,
fot. Maciej Gdaniec

TORFOWISKA WYSOKIE Z ROŚLINNOŚCIĄ TORFOTWÓRCZĄ (ŻYWE) (7110) – są to otwarte mszary występujące na skrajnie ubogich w substancje odżywcze i silnie kwaśnych torfach, zasilane wyłącznie lub niemal wyłącznie wodami opadowymi. Często posiadają kształt kopuły, której centralna część może być wyniesiona kilka metrów w stosunku do mineralnych krawędzi torfowiska. Z reguły posiadają charakterystyczną strukturę kępkowo-dolinkową, zawsze jednak z dominacją torfowców o kolorze brunatnym i czerwonym. Torfowiska wysokie bardzo często wykształcają się w obrębie torfowisk przejściowych, które pierwotnie rozwijały się w procesie lądowania zbiorników wodnych. Jako siedliska skrajnie oligotroficzne (ubogie) charakteryzują się ubogim zestawem gatunków, spośród których jako typowe można wymienić torfowce: magelański, brunatny, czerwony, ostrolistny, kończysty oraz modrzewnicę zwyczajną, żurawinę błotną, wetniankę pochwowatą, rosiczkę okrągłolistną.

TORFOWISKA PRZEJŚCIOWE I TRZĘSAWISKA (7140) – charakteryzują się gatunkami porastającymi torfowiska niskie i wysokie. Takie torfowiska występują głównie na jeziorach dystroficznych, śródleśnych – zwanych sucharami. Główną rolę budulcową w tym ekosystemie odgrywiają torfowce tworzące na wodzie kożuchy – pło, porastające z wolna turzycą bagienną, rosiczką i żurawiną. Niekiedy pło odrywa się od większej całości i dryfuje na jezioro, gdzie tworzy torfową wysepkę. Roślinność torfowisk przejściowych i trzęsawisk jest bardzo zróżnicowana florystycznie, ale wspólną cechą fitocenozy jest dwuwarstwowa struktura, na którą składają się warstwa mszysta i zielna; gatunki drzewiaste przy stałych warunkach wodnych mogą osiedlać się tylko sporadycznie i na krótki czas. Warstwę mszystą budują albo torfowce (wyłącznie lub w przewadze) – i wtedy najczęściej jest

ona bardzo zwarta, albo mchy właściwe, których udział może być bardzo zróżnicowany. Warstwa ta jest spajana przez kłącza i korzenie roślin naczyniowych. Reprezentatywne gatunki to m.in.: turzycza bagienna, turzycza pospolita, czermień błotna, siedmiopalecznik błotny, wetnianka wąskolistna, przysłodka biała, skrzyp bagienny, bagno zwyczajne, rosiczka długolistna, rosiczka okrągłolistna.

Torfowisko przejściowe
Źródło: zasoby RDOŚ w Gdańsku,
fot. Agata Łukaszewska

KWAŚNE BUCZYNY (9110) – występują na siedliskach ubogich i glebach kwaśnych, na niżu i w obszarach podgórskich i górskich, dominującym gatunkiem drzewa jest buk zwyczajny, domieszkowo występować mogą: klon, dąb, grab, jodła lub świerk.

Zbiorowisko dość ubogie florystycznie, runo zwykle dość luźne (niewielkie pokrycie), trawiastomyszyste. W runie przeważają wąskolistne trawy oraz gatunki mezotroficzne, jak majownik dwulistny, przetacznik ożankowy i lekarski, szczawik zajęczy oraz nieliczne gatunki żyznych lasów liściastych, jak: przytulia wonna, fiołek leśny, gajowiec żółty, turzycza palczasta. Spotyka się tu szereg gatunków występujących w borach mieszanych i kwaśnych dąbrowach: płonnik strojny, widłoząb miotłowy, rokitnik pospolity, borówka czarna, śmiątek pogięty. Obficie występująca kosmatka owłosiona wraz z siódmaczkim leśnym odróżnia ten zespół od ubogiej buczyny górskiej.

Kwaśna buczyna
Źródło: zasoby RDOŚ w Gdańsku,
fot. Witold Winkowski

ŻYZNE BUCZYNY (9130) – drzewostanie żyznej buczyny niżowej dominuje buk zwyczajny, niekiedy obok buka w nieznacznej domieszce może występować: dąb bezszypułkowy, klon jawor, grab zwyczajny i inne gatunki liściaste, a w płatach uboższych także sosna zwyczajna. Spośród gatunków charakterystycznych występują tutaj licznie: przytulia wonna, gajowiec żółty, szczyr trwały, zawilec gajowy, fiołek leśny. Charakterystyczne jest występowanie gatunków leśnych, jak: przylaszcza pospolita, żywiec cebulkowy, bluszcz pospolity i turzyca palczasta. Warstwa mszysta jest bardzo uboga.

Żyzna buczyna
Źródło: zasoby RDOŚ w Gdańsku,
fot. Aleksandra Wysocka

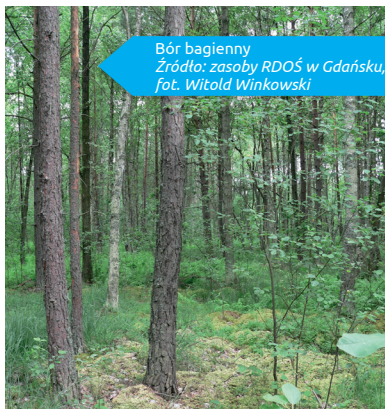

GRĄD SUBATLANTYCKI (*Stellario-Carpinetum*) (9160) – typowy grąd subatlantycki to las dębowo-grabowy lub bukowo-dębowo-grabowy, zazwyczaj o skąpym runie; na ogół jest zbiorowiskiem wielowarstwowym i wielogatunkowym. W skład drzewostanu zwykle wchodzi: graby, dęby – zwłaszcza szypułkowy, buki oraz lipy drobnolistne, klony pospolite czy klony jawory. W warstwie krzewów panuje zwykle leszczyna, poza którą występują: trzmielina pospolita, suchodrzew pospolity, głóg jednoszyjkowy, wawrzynek wilczełyko. Natomiast w runie występują m.in.: gwiazdnica wielkokwiatowa, gajowiec żółty, zawilec gajowy, fiołek leśny, złoć żółta, przylaszcza pospolita, ziarnopłon wiosenny.

BORY I LASY BAGIENNE I BRZozowo-SOSNOWE BAGIENNE LASY BOREALNE (91D0)

– zbiorowiska boru bagiennego mają zasadniczo budowę czterowarstwową. W warstwie drzew, która jest niska, luźna lub średnio zwarta, dominuje sosna zwyczajna. Poza nią rośnie brzoza omszona, rzadziej świerk. Warstwa krzewów jest słabo rozwinięta, natomiast runo bardzo bujne. Budują je głównie krzewinki, jak: bagno zwyczajne, borówka bagienna, żurawina błotna, ponadto wetnianka pochwowata, w niewielkiej ilości borówka czernica, niekiedy trzęślica modra. W warstwie mszystej licznie rosną torfowce, mchy właściwe występują w mniejszości.

Bór bagienny
Źródło: zasoby RDOŚ w Gdańsku,
fot. Witold Winkowski

ŁĘGI WIERZBOWE, TOPOLOWE, OLSZOWE I JESIONOWE (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe) (91E0) – ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje nadrzeczne lasy: olszowe, jesionowe, wierzbę białej i kruchej oraz topoli białej i czarnej. Wymienione lasy wykształcają się na glebach zalewanych wodami rzeczny-
mi, o wysokim poziomie wód gruntowych. Częstotliwość i długotrwałość zalewów powierzchni-
owych, a także ruch wód gruntowych, w tym wsiąkanie i wypytywanie wód podziemnych, decydują
o specyfice poszczególnych podtypów tego siedliska. Dla dolin mniejszych cieków typowymi są
łęgi olszowe i olszowo-jesionowe. Mogą one być albo okresowo zalewane, albo też nie podlegać
zalewom – ale wówczas pozostawać pod wpływem ruchomych wód gruntowych. Miejscami mogą
występować tendencje do stagnacji wody i zabagniania się siedliska. W drzewostanie jako gatunki
typowe dla siedliska wymienia się zwykle olszę czarną, jesion wyniosły, wierzbę białą, wierzbę kru-
chą, topolę białą, topolę czarną. W runie (często wraz z krzewami) zwykle występują takie gatunki
roślin jak: podagrycznik zwyczajny, zawilec żółty, turzycza dzióbekowata, śledziennica skrętołistna,
czartawa pospolita, sadziec konopiasty, leszczyna zwyczajna, kostrzewa olbrzymia, ziarnopłon
wiosenny, kruszyna pospolita, przytulia czepna, przytulia błotna, kuklik zwisyły, chmiel zwyczajny,
czeremcha pospolita, tarczycza pospolita, psianka słodkogórz, czyściec leśny, gwiazdnica gajowa,
pokrzywa zwyczajna, porzeczka czarna, gajowiec żółty, karbieniec pospolity, tojeść pospolita, nie-
cierpek pospolity, chmiel zwyczajny.

GATUNKI ZWIERZĄT

BÓBR EUROPEJSKI *Castor fiber* (1337) – to największy gryzoń Eurazji; jest zwierzęciem silnie terytorialnym, rodzinnym i zasadniczo monogamicznym; wiecie nocny tryb życia. Posiada wiele cech morfologicznych, które ułatwiają mu prowadzenie ziemnowodnego trybu życia. Może przebywać pod wodą bez przerwy nawet do 15 minut. Bóbr potrafi przystosować środowisko do własnych potrzeb. Dzięki wyjątkowo silnym siekaczom bobry potrafią ścinać bardzo grube drze-
wa, o średnicy nawet do 1 m. Do najbardziej charakterystycznych śladów funkcjonowania bobrów
w środowisku należą – poza nadgryzionymi drzewami, budowane przez nie tamy i żeremia.

Zgryzy bobrowe
Źródło: zasoby RDOŚ w Gdańsku,
fot. Aleksandra Wysocka

TRASZKA GRZEBIENIASTA *Triturus cristatus* (1166) – jest gatunkiem ziemno-wodnym. W odróżnieniu od innych traszek najdłużej przebywa w wodzie w okresie największej aktywności. Na łądzie występuje w wilgotnych lasach liściastych o bogatym podszyciu, śródleśnych polanach lub polanach znajdujących się w pobliżu lasu, na torfowiskach, w parkach o dużym stopniu zacie-

nienia i wysokiej wilgotności. Zamieszkuje tereny łatwo zatrzymujące wodę deszczową, o wilgotnym lub wręcz podmokłym podłożu. Częstym sąsiedztwem są różnego rodzaju muliste zbiorniki wodne, doły torfowe, rowy melioracyjne obficie porośnięte roślinami, tereny zalewowe. Chętnie zamieszkuje również kałuże z czystą wodą. Unika wód zanieczyszczonych oraz o szybkim nurcie. Jest gatunkiem wykazującym głównie aktywność nocną, lecz możemy ją spotkać w okresie długotrwałych deszczów. W ciągu dnia prowadzi skryty tryb życia, ukrywa się w spróchniałych pniach drzew, w różnorakich ziemnych zakamarkach, pod kamieniami, często wykorzystuje również nory kretów lub gryzoni. W sen zimowy zapada pod koniec października wykorzystując nory ziemne, korzenie drzew, grube warstwy mchów, dno zbiorników wodnych oraz piwnice gospodarstw wiejskich. Traszka grzebieniasta zimuje grupowo – po kilka, kilkanaście osobników, często współtowarzyszy jej traszka zwyczajna. Ze snu budzi się na wiosnę, przeważnie na przetomie marca i kwietnia, w zależności od warunków atmosferycznych.

Głównym zagrożeniem jest zanikanie siedlisk do rozrodu - zbiorników wodnych, podmokłych i wilgotnych terenów, związane jest to z osuszaniem terenu oraz nieprawidłowo prowadzonymi procesami melioracji terenu. Innymi zagrożeniami są: wyptykanie się zbiorników wodnych, pogarszanie się jakości wód, zanieczyszczanie zbiorników wodnych środkami ochrony roślin i herbicydami, odtławianie traszek prowadzone przez człowieka w celach handlowych, introdukowanie przez człowieka gatunków ryb drapieżnych w naturalnych siedliskach traszek, wylesianie, zaorywanie małych zbiorników wodnych znajdujących się na ugorach i odtogach. W czasie wędrówek traszki giną również na drogach szybkiego ruchu.

Traszka grzebieniasta
Źródło: zasoby RDOŚ w Gdańsku,
fot. Aleksandra Wysocka

ZAGROŻENIA DLA PRZEDMIOTÓW OCHRONY:

Główne zagrożenia dla przedmiotów ochrony w obszarze:

- ▶ urbanizacja i nowa zabudowa, w szczególności lotniskowa (w okolicy jeziora Trzebiatkovskie Małe - Naleton);
- ▶ funkcjonowanie kopalni torfu w Witanowie, w pobliżu granic obszaru;
- ▶ odwadnianie brzezin bagiennych i torfowisk (wciąż funkcjonujące rowy odwadniające).

Opracowano na podstawie:

1. Monitoring siedlisk przyrodniczych, praca zbiorowa pod redakcją Wojciecha Mroza, część I, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 2010;
2. Monitoring siedlisk przyrodniczych, praca zbiorowa pod redakcją Wojciecha Mroza, część II, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 2012;
3. Monitoring siedlisk przyrodniczych, praca zbiorowa pod redakcją Wojciecha Mroza, część III, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 2012;
4. Monitoring siedlisk przyrodniczych, praca zbiorowa pod redakcją Wojciecha Mroza, część IV, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 2015;
5. Monitoring gatunków zwierząt, praca zbiorowa pod redakcją Małgorzaty Makomaskiej-Juchniewicz, część I, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 2010;
6. Monitoring gatunków zwierząt, praca zbiorowa pod redakcją Małgorzaty Makomaskiej-Juchniewicz i Macieja Bonka, część IV, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 2015;
7. Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Maśłowiczki PLH220062. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa. Aktualizacja: 02.2017 r.